Айзек АЗІМОВ

БЕЗСМЕРТНИЙ БАРД

Оповідання

— О, так, — сказав доктор Фінеас Велч. — Я можу викликати душі знаменитих покійників.

Він був злегка напідпитку, інакше б цього не сказав. Звісно, це було абсолютно нормально: трохи перебрати на різдвяній вечірці.

Скот Робертсон, молодий викладач англійської мови і літератури, поставив свій бокал на стіл і перевірив, чи їх бува ніхто не підслуховує.

— Справді, докторе Велч?

— Тобто, я хочу сказати, не тільки душі. Я також можу викликати тіла.

— Не думаю, що це можливо, — стримано відповів Робертсон.

— А чому ні? Просте переміщення в часі.

— Ви маєте на увазі подорожі в часі? Але це вкрай незвично.

— Це дуже легко, якщо знаєш, що робити.

— Тоді, докторе, розкажіть, як ви це робите?

— Гадаєте, я вам розповім? — серйозно спитав фізик. Він повільно роззирнувся в пошуках випивки і нічого не знайшовши продовжив. — Я вже переносив деяких. Архімед, Нютон, Галілей. Бідні хлопці.

— Хіба їм у нас не сподобалося? Я гадав, що сучасна наука мала б їх вразити, — промовив Робертсон. Розмова починала йому подобатися.

— Повірте, вона їх таки вразила. Справді вразила. Особливо Архімеда. Я спершу думав, що він просто збожеволіє від радощів, коли я йому пояснив що до чого, тою старогрецькою, яку мені колись доводилось зубрити, але…

— Щось пішло не так?

— Різні культури, ось і все. Вони не могли призвичаїтися до нашого способу життя. Почували себе страшенно самотніми і наляканими. Я мусив відправити їх назад.

— Так шкода.

— Що є, то є. Уми великі, а от пристосовуються погано. Не універсальні. Тож я спробував перенести Шекспіра.

— Що? — вражено вигукнув Робертсон. Це вже стосувалося його спеціальності.

— Не треба так кричати, юначе, — скривився Велч. — Це дуже неввічливо.

— Я вас правильно зрозумів, ви перенесли в наш час Шекспіра?

— Так, переніс. Мені був потрібен хтось з універсальним розумом, хтось хто знав людей достатньо добре, щоб жити разом з ними на

відстані в кілька століть від власного часу. Шекспір був такою людиною. Я навіть маю його автограф. На згадку так би мовити.

— Автограф? — в очах Робертсона затанцювали безумні вогники.

— Він у мене з собою, — Велч почав перевіряти одна за одною свої кишені. — А, ось і він.

Він простягнув маленький клаптик картону викладачу англійської мови і літератури. На одному його боці було: "Л. Кляйн & сини. Металеві вироби оптом". А на звороті розмашистим почерком було написано: "Вільям Шекспір".

У Робертсона виникло божевільне припущення.

— Який він був з себе?

— Зовсім не такий, як на картинах. Лисий з потворними вусами. Говорив з якимось дивним акцентом. Я, звичайно, зробив усе, аби йому сподобалося в нашому часі. Я розповів йому, що ми дуже високої думки про його п'єси і ми досі ставимо їх на сцені. Я сказав, що ми вважаємо їх найвеличнішими творами не тільки англійської, а й світової літератури.

— Правильно. Правильно, — слухав Робертсон, затамувавши подих.

— Я сказав, що люди написали цілі томи коментарів до його п'єс. Природно він захотів ознайомитися з ними, тож я взяв дещо з нашої бібліотеки.

— І?

— О, він був вражений. Звісно, йому було важко зрозуміти ідіоми та алюзії, що відносять нас до подій після 1600, але я допоміг йому.

Бідолаха. Не думаю, що він очікував на подібний прийом. Він все примовляв: "Боже помагай. Так мордувати слова останні 5 століть. Мислю, що ви і з вологого рядна цілий потоп вижмете".

— Він не міг так казати.

— Це ж чому? Він писав свої п'єси так швидко, як тільки міг. За його словами, все доводилося робити в дуже стислі терміни. Він написав Гамлета менше ніж за 6 місяців. Історія була давньою. Він лише трохи її відшліфував.

— Так само роблять дзеркало для телескопа. Трохи шліфують та й по всьому, — обурився викладач англійської мови та літератури.

Фізик не звернув на нього уваги. Він запримітив свіжий коктейль в кількох футах від себе і почав боком рухатися до нього.

— Я сказав безсмертному барду, що у нас є навіть університетські курси по Шекспіру.

— Я якраз читаю такий.

— Знаю. Я записав його на ваші вечірні лекції. Ніколи не бачив людину, яка б настільки палко хотіла дізнатися, що думають про неї нащадки, як нещасний Білл. Він гарно над цим попрацював.

— Ви записали Вільяма Шекспіра на мої курси? — пробурмотів Робертсон. Навіть, якщо це п'яні базікання, все одно голова йде обертом. Але чи справді це були просто п'яні базікання? Він починав пригадувати лисого чоловічка з дуже дивною манерою розмовляти.

— Я, звісно, записав його під вигаданим ім'ям. — промовив доктор Велч. — Що б там не було, він щез. Це все було помилкою. Дуже великою помилкою. Бідолаха.

Він нарешті взяв собі коктейль і затряс над ним головою.

— Яка помилка? Що трапилося?

— Я відправив його назад у 1600 рік, — обурено проревів Велч. — Скільки по-вашому принижень може витримати людина?

— Про які приниження ви говорите?

Доктор Велч залпом випив свій коктейль.

— Простачок, ви його завалили.